EVALUATIERAPPORT MINIMABELEID 2012 – 2014

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer 3

Inleiding 4

Evaluatie methodiek 4

Minimabeleid 2012 - 2014 5

Resultaat evaluatie 6

Constateringen per maatregel op een rij 7

Conclusie 8

Uitgangspunten nieuw minimabeleid 2016 – 2018 9

Evaluatie per minimaregeling 10

Bijzondere bijstand 10

Langdurigheidstoeslag (LDT) 11

Tegemoetkoming kosten Kinderopvang 11

Regeling chronisch zieken en gehandicapten 12

Tegemoetkoming schoolkosten 13

Haarlempas 13

Peuterspeelzaalregeling 14

Tegemoetkoming Huiswerkbegeleiding en bijles 15

Haarlemse studielening 15

Jeugdsportfonds/Jeugdcultuurfonds (JSF / JCF) 16

Financiële paragraaf 17

LEESWIJZER

De inleiding geeft het doel aan en schetst tevens de hoofd- en deelvragen, en de methodiek van evalueren (p.4). Daarna wordt ingegaan op de kernuitgangspunten van het minimabeleid 2012 – 2014, waarna het resultaat van deze evaluatie wordt behandeld. Dit resultaat beschrijft de grote lijnen en geeft kort een overzicht van het resultaat per regeling (p. 6). Dit leidt tot een aantal uitgangspunten voor de totstandkoming van het minimabeleid 2016 – 2018 (p. 9). Aansluitend wordt uitgebreider aandacht besteed aan elke minimaregeling afzonderlijk (p. 10) en geeft een financieel kader inzicht in de besteding van de beschikbare middelen (p. 17).

INLEIDING

In 2011 is met de startnotitie 'Het doel voor ogen' het startsein gegeven voor een invulling van het nieuwe minimabeleid. Dit heeft definitief vorm gekregen in 'Samen voor elkaar: groeien naar financiële zelfredzaamheid' (2012/338471). Dit beleid kent een aantal speerpunten, die tevens passen in de transitie van het sociaal domein, die in Haarlem is vormgegeven met het programma Samen voor Elkaar. Enkele belangrijke speerpunten zijn:

- Zelfredzaamheid door werk
- Vergroten van het gebruik van minimaregelingen door de doelgroep
- Beperken van een armoedeval door inzet van financiële ondersteuning
- Stimuleren van sporten onder jongeren uit een gezin met een minimum inkomen

Er ligt een bestuurlijke toezegging om in het eerste kwartaal van 2015 een evaluatie uit te voeren van het minimabeleid 2012 – 2014. Deze evaluatie biedt de basis voor nieuw te formuleren minimabeleid. Dit beleid zal voor de periode 2016 tot 2018 gaan gelden. Het is van belang te kijken naar de doelen en effecten van het huidige beleid om te bepalen of er aanpassingen in nieuw beleid nodig zijn. Belangrijk uitgangspunt voor de totstandkoming van het nieuwe minimabeleid is onze partners en de stad te betrekken bij de vormgeving hiervan.

In 2014 heeft het Rijk voor een periode van vijf jaar extra geld beschikbaar gesteld voor de bestrijding van armoede. De extra gelden voor de jaren 2014 en 2015 zijn volgens het raadsbesluit 'Armoedebeleid de volgende stap' (2014/96453) besteed. In de evaluatie van het huidige minimabeleid wordt de besteding van deze extra gelden meegenomen, voor zover zij een directe relatie hebben met het minimalbeleid.

De centrale vraag in deze evaluatie is:

In hoeverre heeft het bestaande Haarlemse minimabeleid 2012-2014 bij de doelgroep geleid tot het vergroten van kansen, het versterken van de zelfredzaamheid en het zorgen voor een financieel vangnet?

ofwel:

a. In hoeverre zijn de kansen van de minima vergroot?
b. In hoeverre is de zelfredzaamheid van de burger vergroot?
c. Is het financieel vangnet effectief geweest?

EVALUATIE METHODIEK

Voor de evaluatie zijn kwantitatieve gegevens bestudeerd uit de gemeentelijke systemen t.a.v. het gebruik van de verschillende regelingen en de financiële cijfers. Tevens zijn interviews gehouden met ketenpartners, zoals Open Huis, Diaconie en Stem in de Stad. Daarnaast is het klanttevredenheidsonderzoek (KTO) 2013 betrokken bij dit onderzoek. De evaluatie richt zich alleen op de gemeente Haarlem. Het nieuwe minimabeleid 2016 – 2018, die/dat in een latere fase naar de raad zal worden gebracht ter vaststelling, richt zich op de gemeente Haarlem en de gemeente Zandvoort.

MINIMABELEID 2012 - 2014

Het minimabeleid is er voor Haarlemmers met een inkomen tot 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm (verder: bijstandsnorm). De afgelopen jaren is gekozen voor een sterkere inzet op eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid door bijvoorbeeld het aanbieden van cursussen 'omgaan met geld' voor deze doelgroep. Door het stimuleren van onderwijs en maatschappelijke participatie, krijgen Haarlemmers de mogelijkheid zelf richting te geven aan, en zoveel mogelijk in control te zijn over hun toekomst.

Ondersteuning van de minima gebeurt op verschillende manieren met gevarieerde middelen en regelingen. Het financiële vangnet voor de meest kwetsbare Haarlemmers zorgt voor ondersteuning op het gebied van onvermijdbare kosten. Ook zijn er speciale regelingen voor kinderen en jongeren die hen stimuleren om te sporten of hun ouders ondersteuning bieden op het gebied van de kosten voor huiswerkbegeleiding, peuterspeelzalen en kinderopvang.

Activering gebeurt door aan te sluiten bij bestaande initiatieven in de stad, zoals Buuv en andere mogelijkheden om sociaal maatschappelijk actief bezig te zijn.

Zelfredzaamheid wordt gedefinieerd in de nota 'Het doel voor ogen' als: *Een terugtrekkende overheid biedt mensen ruimte. Een overheid die veel verantwoordelijkheid en initiatief naar zich toehaalt, stelt mensen minder in staat zelf hun eigen krachten aan te spreken. Zelfredzaam zijn betekent dat je voor jezelf kunt zorgen, dat je weet wanneer en waar je daarbij hulp kunt en moet vragen en dat je de regie voert over je eigen leven. Deze visie geeft ook aan dat de overheid maar een gedeeltelijke bijdrage kan leveren aan het geluk van mensen.*

In deze visie zijn mensen die zelf de regie over hun leven voeren zelfredzaam, ook wanneer er financiële ondersteuning nodig is of blijft.

Samenvattend zijn de verschillende regelingen er op gericht om:

<u>Kansen te vergroten</u>, door:
- Studiefonds volwassenen;
- Huiswerkbegeleiding kinderen,
- Bijdrage peuterspeelzaal,
- Jeugdsportfonds & Jeugdcultuurfonds

<u>Te zorgen voor een financieel vangnet</u>, door:
- Regeling chronisch zieken en gehandicapten,
- Categoriale ondersteuning noodzakelijke schoolkosten,
- Langdurigheidstoeslag
- Bijzondere bijstand, wat voorziet in een tegemoetkoming in onvermijdbare kosten

<u>Zelfredzaamheid te versterken</u>, door:
- Cursus omgaan met geld

Een voorname doelstelling in het minimabeleid 2012 is het vergroten van het gebruik van minimaregelingen door de doelgroep. In 2011 maakte 52% van de minimahuishoudens gebruik van ten minste één van de verschillende regelingen die voor hen beschikbaar zijn. Het vergroten van dit percentage heeft tot doel om meer mensen te ondersteunen op hun weg naar financiële

zelfredzaamheid en zelfstandigheid. De HaarlemPas is een belangrijk middel om, zo eenvoudig mogelijk, toegang te genereren tot deze voorzieningen en een toename in het verstrekken van de HaarlemPas kan dan ook een graadmeter zijn voor het beter bereiken van de doelgroep.

RESULTAAT EVALUATIE

Zijn de kansen van minima vergroot? Is de zelfredzaamheid toegenomen? En is het geboden financieel vangnet effectief? Deze vragen staan centraal in deze evaluatie. Kansen vergroten en een toename van zelfredzaamheid is deels gebaseerd op de eigen waarneming en beleving. Dit zijn factoren die moeilijk te meten zijn en daardoor lastig te operationaliseren. Om de deelvragen te kunnen beantwoorden, is gekeken naar het gebruik van de verschillende regelingen en de uitgaven die daarmee samenhangen. Door inzet van de verschillende regelingen dragen we bij aan de invulling van voorwaarden voor zelfredzaamheid en het vergroten van kansen. Het gaat dan bijvoorbeeld om participatie in de samenleving of het voorkomen van schulden.

Op basis van het gedane onderzoek, kan er een aantal conclusies worden getrokken.

1. <u>Minimabeleid heeft grootste effect op jeugd</u>

Op grond van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de maatregelen uit het minimabeleid het grootste effect hebben voor de doelgroep kinderen en jongeren. Het gaat hier vooral om schuldpreventieactiviteiten en ondersteuning bij de ontwikkeling van kinderen. Naast een financieel vangnet, zijn er maatregelen die de kansen van kinderen en jongeren vergroten, zoals huiswerkbegeleiding en bezoek peuterspeelzalen. Het gebruik van de maatregel ter ondersteuning van de participatiegraad van volwassenen (zoals de kinderopvangregeling) blijft achter.

2. <u>Financiële ondersteuning meest gebruikt</u>

In algemene zin wordt het meest gebruik gemaakt van regelingen van financiële aard. Eisen voor gebruik (zoals een normering van inkomen of buitensluiten van leeftijdscategorieën) zijn van invloed op het gebruik.

3. <u>Bereik doelgroep is toegenomen</u>

De afgelopen jaren is herhaaldelijk de wens geuit de communicatie rond minimaregelingen te intensiveren. Daar is meer in geïnvesteerd en zal ook de komende jaren een grote rol spelen in het minimabeleid. Dit om zoveel mogelijk te voorkomen dat een niet optimaal bereik mee speelt in het achterblijven van het gebruik van een aantal regelingen. In 2011 maakte 52% van de minimahuishoudens gebruik van een minimaregeling. In 2014 is dit opgelopen tot 62%. Elke afzonderlijke regeling laat variatie in het gebruik zien, die tevens afhankelijk is van de inkomensnorm die aan de regeling verbonden is. De significante toename in het bereik van de minimadoelgroep in de jaren, laat zien dat de doelgroep steeds beter wordt bereikt. Daarmee levert de gemeente een grotere bijdrage aan het versterken van de zelfredzaamheid van een steeds grotere groep mensen.

4. <u>Extra aandacht voor de preventie van schulden</u>

In oktober 2013 is de raad akkoord gegaan met een actiever beleid op het gebied van preventie van schulden met als doel (jonge) Haarlemmers zoveel mogelijk financieel zelfredzaam te laten zijn.[1] Behalve dat problematische schulden zorgen voor een belemmering in de participatie van onze inwoners, leiden schulden ook tot hoge maatschappelijke kosten[2]. Door middel van preventie-trainingen leren mensen met geld om te gaan. De verwachting is dat preventieactiviteiten leiden tot een vermindering van schulddienstverlening en tot minder recidive. Er zijn cursussen en voorlichtingsbijeenkomsten ('Grip op geld'). Sinds 2012 worden workshops 'Rondkomen met je inkomen' georganiseerd. Voor klanten van schulddienstverlening is de cursus 'Omgaan met geld' een verplicht onderdeel van hun traject. De cursussen Grip op geld en Rondkomen met je inkomen zijn vrij toegankelijk voor elke burger in de gemeente Haarlem en regio.

In oktober 2014 heeft KiKid een subsidie van € 30.000 ontvangen. Dit bedrag is bedoeld voor de uitvoering van voorstellingen aan circa 800 jongeren in de leeftijd van 15 tot en met 21 jaar, ter voorkoming van schulden. Sinds 2015 worden de toneelvoorstellingen aangeboden aan scholen van het middelbaar en voortgezet onderwijs. Gastlessen op scholen, voortgezet en beroepsonderwijs, maken deel uit van het reguliere aanbod preventieactiviteiten van de gemeente.

Er is geen onderzoek gedaan naar het verband tussen extra inzet op preventie en het gebruik van financiële regelingen in het kader van het minimabeleid. Enerzijds kan door het voorkomen van schulden, een daling in het gebruik van de regelingen zichtbaar worden. Anderzijds worden door de preventie activiteiten meer mensen bereikt, waardoor meer mensen hun weg naar de gemeente voor de regelingen weten te vinden.

5. <u>Samenwerking met partners in de stad is essentieel</u>

In het kader van dit evaluatieonderzoek zijn ook een aantal partners gesproken waarmee de gemeente Haarlem samenwerkt, vooral op het gebied van dienstverlening aan minima. De onderlinge afhankelijkheid van partners en gemeente voor het succes van hun handelen was een voorname constatering. Het elkaar voorzien van de juiste informatie en het benutten van elkaars kwaliteiten zijn daarin van belang.

Het gebruik van de HaarlemPas maakt het gemakkelijker voor mensen om een aanvraag te doen voor het gebruik van één van de minimaregelingen. Toch is uit de gesprekken gebleken dat er een hoge administratieve druk wordt ervaren omdat niet iedereen in staat is de formulieren gemakkelijk in te vullen. Dit zal als aandachtspunt meegenomen worden in de totstandkoming van het nieuwe minimabeleid.

CONSTATERINGEN PER MAATREGEL OP EEN RIJ

- Het financieel vangnet wordt via de bijzondere bijstand actief gebruikt.
- Het gebruik van de langdurigheidstoeslag is toegenomen en de verwachting is dat dit de komende jaren zal blijven stijgen.
- Kinderopvang vertoont een minimale stijging in het gebruik. Hierdoor wordt het beschikbare budget nog niet optimaal benut.

[1] B&W besluit '*Schulddienstverlening voor Jongeren'*(februari 2013)
[2] Onderzoek van Jungman en van Iperen (2011) en basisboek Integrale Schuldhulpverlening van Haster (2009)

- De regeling chronisch zieken en gehandicapten vertoont een daling in het gebruik, mede door de verkleining van de doelgroep.
- Er wordt minder gebruik gemaakt van de regeling voor peuterspeelzalen. Het is niet duidelijk waar deze daling door wordt veroorzaakt.
- Huiswerkbegeleiding is een nieuwe regeling waarvan een toename in het gebruik de komende jaren de verwachting is. Dit is tevens afhankelijk van het binnenschoolse aanbod van dergelijke activiteiten, die overlap met deze regeling vertoont.
- Van de Haarlemse Studielening heeft slechts één inwoner gebruik gemaakt. De terugbetalingseis voor gebruik van deze regeling is vermoedelijk de reden dat dit
- onvoldoende interessant voor de doelgroep.
- Het aantal Haarlemmers met een HaarlemPas is in 2014 gedaald. De verwachting is dat er in 2015 weer een stijging zichtbaar zal zijn.
- Het aantal jongeren dat gebruik maakt van het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds blijft stijgen.
- Het aantal jongeren en volwassenen die in aanraking zijn gekomen met één van de verschillende preventie activiteiten, is toegenomen.

CONCLUSIE

De gemeente Haarlem heeft een uitgebreid aanbod van regelingen voor de minimadoelgroep om door een tegemoetkoming in de kosten een bijdrage te leveren aan het vergroten van hun kansen en het stimuleren en versterken van de zelfredzaamheid. In 2014 is een groter deel van de totale minimadoelgroep bereikt en is in veel regelingen een toename in het gebruik zichtbaar. Vooral kinderen en jongeren uit een gezin met een minimuminkomen worden steeds beter bereikt.

De afgelopen jaren is geëxperimenteerd met enkele nieuwe regelingen zoals de Haarlemse Studielening en Huiswerkbegeleiding en bijles, wat vooralsnog wisselende resultaten laat zien. In de vorming van het nieuwe minimabeleid zullen de resultaten van de regelingen uit deze evaluatie meegenomen worden en zal worden besloten welke regelingen ook vanaf 2016 beschikbaar blijven. Aandachtspunten zijn de administratieve last die het aanvragen van een regeling met zich mee kan brengen, het benutten van verschillende communicatie mogelijkheden voor een zo groot mogelijk bereik van de doelgroep en het betrekken van de doelgroep bij het opstellen van nieuw beleid om zo goed mogelijk aansluiting te vinden bij hun wensen en behoeften. Voor kinderen en jeugd sluit het beleid en de mogelijkheden steeds beter aan; ook voor volwassenen is dit een doel voor de komende jaren.

Door een toename van het bereik, meer mensen die een schuldpreventie activiteit bijwonen en een toename in het gebruik van een aantal minimaregelingen kan worden geconcludeerd dat de gemeente in toenemende mate een bijdrage levert aan de zelfredzaamheid en participatie van de minima doelgroep. Regelingen die niet voldoende werken worden vervangen door nieuwe regelingen om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoeften van de inwoners en zo bij te dragen aan het vergroten en van kansen en mogelijkheden voor de doelgroep.

Zowel de aandachtspunten, als de positieve ontwikkelingen die door deze evaluatie naar boven zijn gekomen zullen worden meegenomen in het opstellen van nieuw minimabeleid voor de periode 2016 – 2018.

UITGANGSPUNTEN NIEUW MINIMABELEID 2016 – 2018

Zelfredzaamheid, regie en actief burgerschap zijn de centrale begrippen van de transformatie in het sociaal domein. Het minimabeleid richt zich op een specifieke groep van onze burgers, op hen die een inkomen hebben op of rond het niveau van een bijstandsuitkering. Tot 2014 gold een maximum van 110% van de bijstandsnorm, vanaf 2015 is dit vastgesteld op 115% van de bijstandsnorm. . Door het zorgen voor diensten, financiële ondersteuning of door materiele zaken wordt hun armslag iets verruimd, wat positief kan uitwerken voor hun participatiekansen of de ontwikkelkansen van hun kinderen. De maatregelen die we in Haarlem hebben getroffen, richten zich vooral op het bieden van een financieel vangnet. De jeugd krijgt daarnaast extra aandacht.

De gemeente concentreert zich op de rol van aanjager, facilitator en in specifieke gevallen tot leverancier (financieel vangnet).

Voor het nieuwe beleid worden de volgende lijnen verder uitgewerkt:

1. Het ontwikkelen van praktische, concrete ondersteuning voor een brede doelgroep
2. Het (blijven) bieden van een financieel vangnet voor hen die dit nodig hebben
3. Het voorkomen van schulden
4. Het vergroten van kansen voor jongeren

Daarbij krijgen de volgende onderwerpen een rol:

- <u>Het betrekken van de doelgroep</u>

De evaluatie heeft zich gericht op de verschillende minimaregelingen. Het onderzoek geeft geen antwoord of deze regelingen aansluiten bij de behoefte van de doelgroep. De gemeente Haarlem vindt participatie van zijn inwoners in de totstandkoming van nieuw beleid en besluitvorming belangrijk. We ontwikkelen een manier van werken waarbij de doelgroep wordt betrokken bij het formuleren van nieuw beleid én regelingen waarbij we proberen behoefte en mogelijkheden zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten.

- <u>Digitaal platform: de webshop</u>

In 2011 is een plan ontwikkeld om een webshop in te richten. De gemeente kan dan alle informatie, kortingen en aanvraagmogelijkheden voor de verschillende minimaregelingen hierop plaatsen. Het biedt tevens ruimte voor winkeliers, organisaties en leveranciers om hun specifieke aanbiedingen voor de minima doelgroep in de etalage te zetten. Op dit digitale platform kan zo het aanbod worden gekoppeld aan de vraag. De webshop is nog niet ontwikkeld en in de bezuinigingsronde van 2013 is het beschikbare budget daarvoor wegbezuinigd. In het kader van het nieuwe minimabeleid wordt deze mogelijkheid opnieuw overwogen. Het moet bijdragen aan het verder vergroten van het bereik van de doelgroep en zorgen voor efficiënte communicatie door gemeente, organisaties en bedrijven, alsmede het organiseren van een digitaal platform voor ‘aanbieders’ en hun doelgroep.

- <u>Communicatie en samenwerking</u>

In het nieuwe minimabeleid wordt een communicatiestrategie meegenomen, die zich richt op zowel de communicatie richting de doelgroep als op samenwerking met onze partners om zo gezamenlijk te zorgen voor een optimaal bereik van de doelgroep.

EVALUATIE PER MINIMAREGELING

BIJZONDERE BIJSTAND

Bijzondere bijstand is een financieel vangnet voor onvermijdbare kosten waar de burgers van de gemeente Haarlem gebruik van kunnen maken. In 2012 is een deel van het beschikbare budget voor bijzondere bijstand ten behoeve van pension Spaarnezicht[3] en de daarbij behorende taak overgeheveld , waardoor het totale beschikbare budget voor deze voorziening is afgenomen.

De totale kosten voor Bijzondere Bijstand bedroeg in 2014 € 2.020.890 waardoor er sprake is van een overschrijding van het begrote budget met ongeveer 5%.

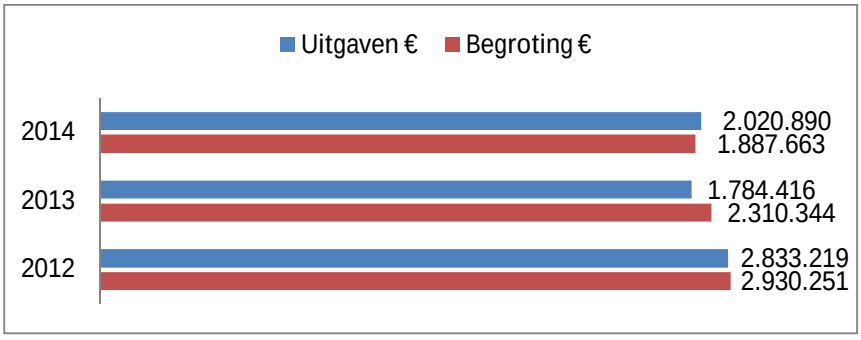

Tabel 1: Totale kosten bijzondere bijstand exclusief overheadkosten

In dit overzicht van het aantal gebruikers per leeftijdscategorie komt naar voren dat de leeftijd 35 tot en met 54 het meest gebruikt maakt van deze voorziening.

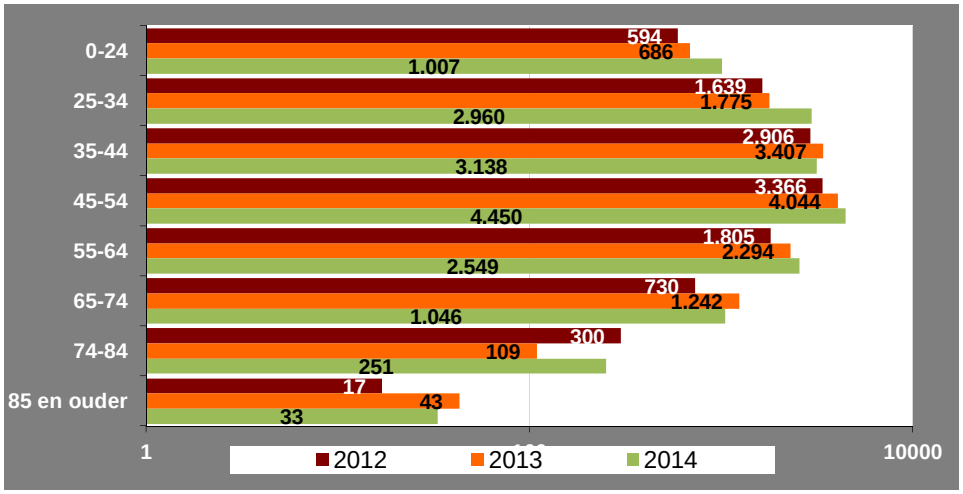

Tabel 2. Aantal gebruikers bijzondere bijstand naar leeftijdscategorie

[3] Pension Spaarnezicht biedt tijdelijk onderdak aan jongeren tussen de 16 en 23 jaar die dak- of thuisloos zijn én te maken hebben met meervoudige problematiek.

LANGDURIGHEIDSTOESLAG (LDT) *FINANCIEEL VANGNET*

De langdurigheidstoeslag, die sinds 1 januari 2015 is omgedoopt tot individuele inkomenstoeslag, is een financiële tegemoetkoming voor mensen met een inkomen tot 100% van de bijstandsnorm gedurende een minimale periode van 3 jaar. De regeling is bedoeld voor mensen die al 3 jaar geen geld hebben kunnen reserveren voor grote aankopen, zoals witgoed. Mensen die eerder een langdurigheidstoeslag ontvingen, krijgen elk jaar een brief of zij ook in dat jaar in aanmerking komen voor deze toeslag.

De afgelopen jaren is in toenemende mate gebruik gemaakt van deze regeling. Om zoveel mogelijk mensen op armoede- en minimaniveau van deze regeling gebruik te laten maken, ligt er een voorstel om de norm van 100% naar 110% van de bijstandsnorm te verleggen. De omvang van de doelgroep neemt hierdoor toe, alsmede vermoedelijk het gebruik van de regeling. De verwachting is dat bij een structurele verhoging van de norm, ook de kosten structureel zullen stijgen.

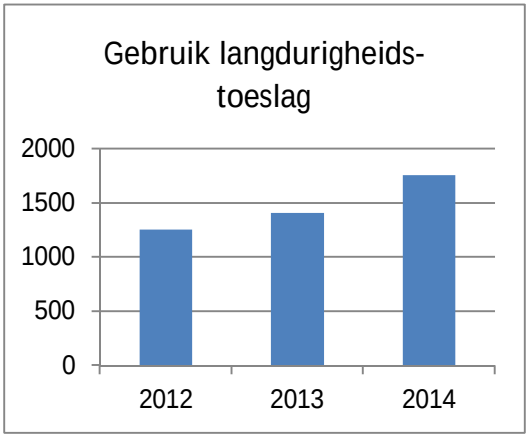

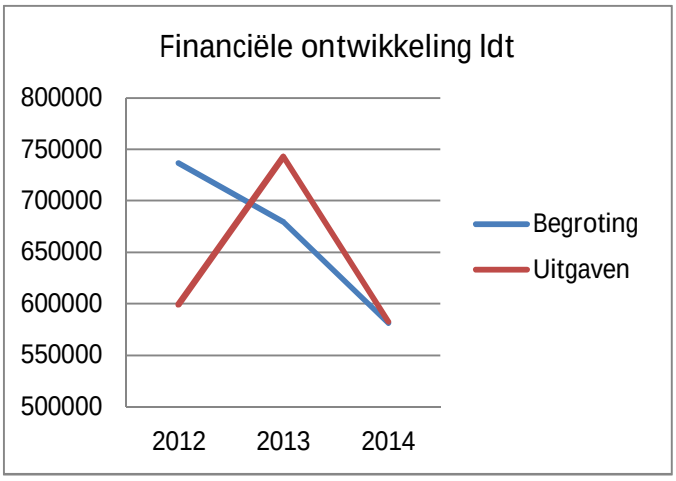

TEGEMOETKOMING KOSTEN KINDEROPVANG *FINANCIEEL VANGNET*

Deze regeling biedt een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang voor mensen die in een re-integratietraject zitten of die op medische gronden behoefte hebben aan kinderopvang. Met deze regeling wordt tevens de zelfredzaamheid van mensen met een minimuminkomen versterkt doordat ze de gelegenheid krijgen om een studie te volgen of werkervaring op te doen.

Vanaf 2013 is de tegemoetkoming kinderopvang grotendeels naar de Belastingdienst overgeheveld. Mensen die gebruik maken van de kinderopvangtoeslag via de Belastingdienst, betalen daarvoor een eigen bijdrage. De gemeente heeft een regeling vormgegeven die minima ondersteunt in het betalen van deze eigen bijdrage voor gebruik van de kinderopvang. Deze eigen bijdrage kan fors zijn en loopt, afhankelijk van het aantal kinderen dat gebruik maakt van kinderopvang, op.

In 2014 is een toename van het gebruik van de kinderopvangregeling te zien t.o.v. de eerdere jaren met 16%. De uitgaven zijn aanzienlijk gedaald en blijven onder de begrote kosten. De uitgaven zijn gedaald doordat deze regeling steeds minder als re-integratiemiddel wordt ingezet.

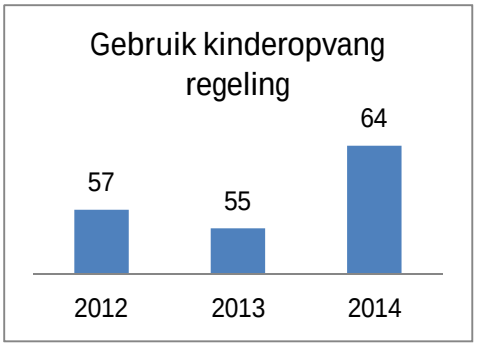

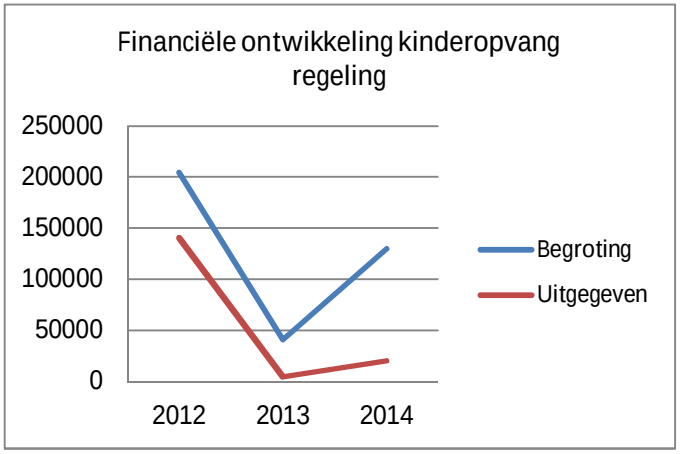

REGELING CHRONISCH ZIEKEN EN GEHANDICAPTEN *FINANCIEEL VANGNET*

De regeling chronisch zieken en gehandicapten (Czg) is bestemd voor mensen met een minimuminkomen die tevens chronisch ziek zijn of een beperking hebben. Dit brengt extra kosten met zich mee. De regeling is een vervanging van de regeling chronisch zieken, gehandicapten en ouderen en is met ingang van 1-1-2013 in werking getreden. De wetswijziging die hieraan ten grondslag ligt heeft tevens het inkomenspercentage om in aanmerking te komen voor deze regeling verlaagd van 115% naar 110% van de bijstandsnorm. Voorheen konden ook ouderen zonder een chronische ziekte of beperking een beroep doen op deze regeling. Sinds de nieuwe regeling kunnen ouderen niet meer op grond van hun leeftijd met een beroep op de regeling, wel als er sprake is van een chronische ziekte of beperking.

Met ingang van 1 januari 2015 is de regeling chronisch zieken en gehandicapten op wettelijke gronde komen te vervallen met de komst van de Participatiewet. De gemeente Haarlem heeft sindsdien een nieuwe regeling, de tegemoetkoming kosten bij ziekte en handicap voor chronisch zieken en gehandicapten. Deze tegemoetkoming is ook mogelijk bij tijdelijke medische kosten, bijvoorbeeld na een ongeval.

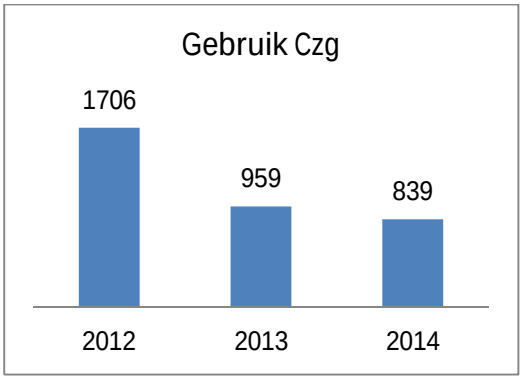

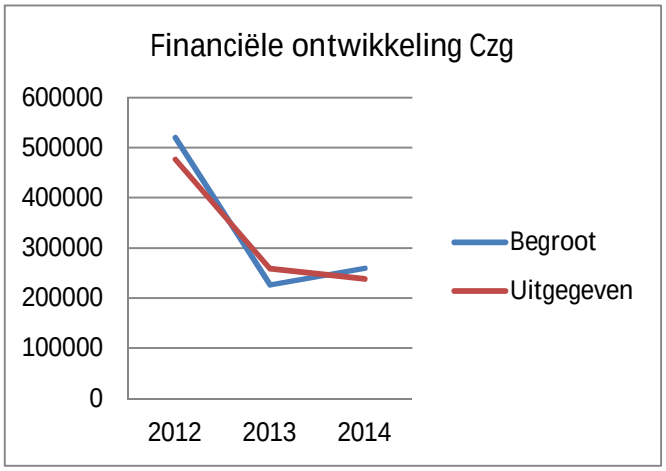

Mede als gevolg van verlaging van de norm is een daling in gebruik en uitgaven te zien. Het jaar 2012 was een overgangsjaar voor de aanpassing van deze norm. In dat jaar is er daardoor significant meer gebruik gemaakt van de regeling. Dit is ook duidelijk zichtbaar in de grafiek. De financiële ontwikkeling van de regeling laat zien dat het gebruik zich volgens de verwachtingen ontwikkeld.

TEGEMOETKOMING SCHOOLKOSTEN *FINANCIEEL VANGNET*

De regeling tegemoetkoming schoolkosten is voor ouders met een minimuminkomen die schoolgaande kinderen hebben. Wanneer er sprake is van extra schoolkosten, kan men een beroep op deze regeling doen. Tot 31 augustus 2013 werd er € 100 of € 200 per kind vergoed. Dit is per 1 september 2013 gewijzigd in € 50 en € 100 per kind. Per 1 september 2014 is dit weer gewijzigd naar € 100 en € 200 per kind. € 100 is voor een kind op de basisschool, € 200 is voor een kind op de middelbare school.

In september verstuurt de gemeente een brief naar de minima doelgroep met kinderen om hen te informeren over deze regeling. In 2013 is een achterstand in de verwerking van de aanvragen ontstaan. In februari 2014 is deze achterstand ingelopen. Daarnaast is een deel van de aanvragen van 2013 afgedaan in 2014. Dit heeft mogelijk een effect gehad op het gebruik en de kosten van de regeling in deze jaren, zoals te zien is in onderstaande grafiek. In 2014 is er significant meer gebruik gemaakt van deze regeling dan in 2013.

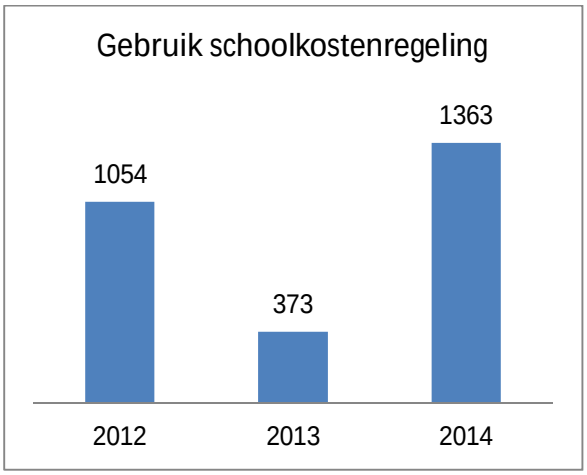

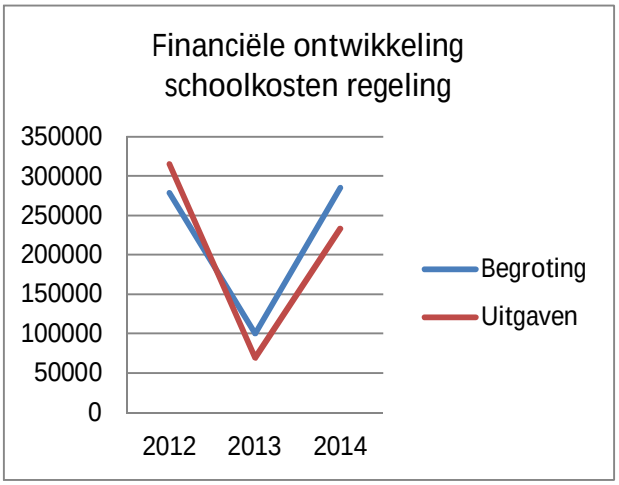

HAARLEMPAS

De HaarlemPas is beschikbaar voor minimahuishoudens en wordt verstrekt op basis van het BSN-nummer. De gemeente Haarlem gebruikt deze pas tevens als basisregistratie van deze doelgroep. De pas dient als toetsingsinstrument voor het gebruik van de verschillende regelingen en voorzieningen. Klanten met een bijstandsuitkering of die een schulddienstverleningstraject volgen bij de gemeente ontvangen elk jaar automatisch een HaarlemPas. Minima zonder bijstandsuitkering moeten de pas zelf aanvragen; zij zijn voor de gemeente niet automatisch bekend als doelgroep. Voor niet-uitkeringsgerechtigden die een jaar eerder de HaarlemPas ontvingen, geldt een verkorte aanvraagprocedure.

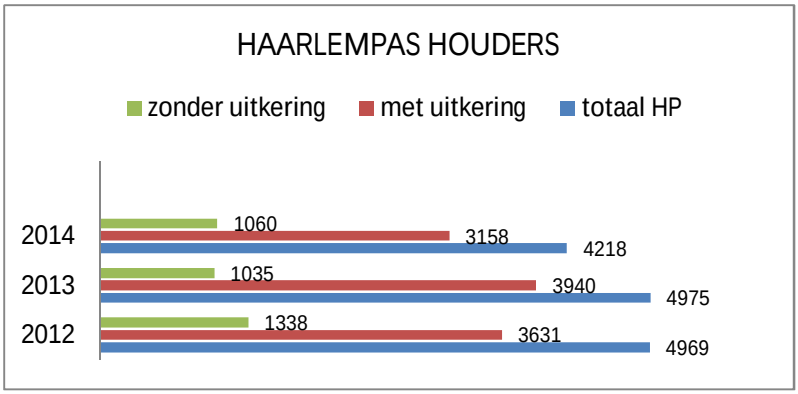

In 2013 maakten 4.975 mensen gebruik van de pas. In 2014 is dat aantal gedaald naar 4.218. Dit is mede het gevolg van het feit dat een aantal mensen die de HaarlemPas automatisch hadden moeten ontvangen, hem niet vanzelf hebben gekregen door een fout in het systeem. Het lijkt erop dat deze groep dan niet zelf aan de bel trekt; er is een daling van 15% in uitgifte HaarlemPas t.o.v. 2013. De verwachting is dat de vertekening van het beeld in 2015 weg zal vallen. De HaarlemPas wordt het meeste gebruikt door mensen met kinderen. Met ingang van 1 januari 2015 is het percentage voor de inkomensgrens voor een HaarlemPas verhoogd van 110% naar 115% van de bijstandsnorm. Dit zal dit jaar, naar verwachting, een stijging in de verstrekking veroorzaken.

Sinds kort biedt de gemeente Haarlem ook sporten voor 50+ aan via de HaarlemPas. De verwachting is dat dit een positieve impuls zal geven aan het aanvragen van de HaarlemPas.

PEUTERSPEELZAALREGELING *FINANCIEEL VANGNET*

Alle ouders met een HaarlemPas kunnen gebruik maken van een peuterspeelzaal om de ontwikkeling van de peuter te stimuleren. Gebruik van de peuterspeelzaal wordt via de HaarlemPas gedeclareerd en is daarmee gratis voor de ouders. In 2013 is de inkomensgrens gewijzigd van 115% naar 110% van de bijstandsnorm. Per 2015 is de grens weer op 115% gesteld. De uitgaven ten behoeve van deze voorziening zijn in die tijd gedaald, zoals te zien in de volgende grafiek. De wijziging van de inkomensgrens speelt hierin een rol.

Door gebruik te maken van een peuterspeelzaal, krijgen jonge kinderen de kans zich sociaal en mentaal te ontwikkelen. Dit vergroot later de kansen in het leven en heeft een versterkend effect op de zelfredzaamheid. Immers, van het al op jonge leeftijd leren participeren, kunnen peuters op latere leeftijd profijt hebben.

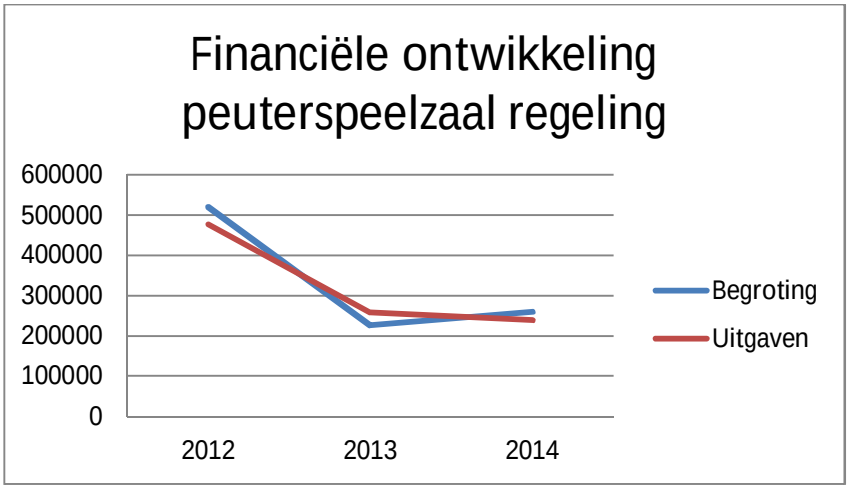

TEGEMOETKOMING HUISWERKBEGELEIDING EN BIJLES

De regeling onderwijsondersteuning is in 2013 geïntroduceerd. De regeling biedt ouders met een HaarlemPas een tijdelijke tegemoetkoming in de kosten voor huiswerkbegeleiding en bijles en biedt hun kinderen zo de kans om zich zo goed mogelijk op school te ontwikkelen. Naast een HaarlemPas is ook een ondersteuningsbrief vereist. Dit is een schriftelijke verklaring van de school waar het kind onderwijs volgt, waaruit blijkt dat deze ondersteuning nodig is.

Deze regeling vergoedt kosten aan ouders maken wanneer hun kinderen huiswerkbegeleiding of bijles nodig hebben. Deze regeling is geen subsidie gericht op bedrijven en organisaties die deze begeleiding bieden.

Deze regeling is bedoeld voor kinderen tot 18 jaar. De leerling krijgt gedurende maximaal één schooljaar, waarin onderwijs op hetzelfde onderwijsniveau wordt gevolgd, huiswerkbegeleiding en bijles waarvoor deze financiële tegemoetkoming in de kosten aan de ouders wordt verstrekt. Bij uitzondering is de duur voor de tegemoetkoming huiswerkbegeleiding en/of bijles twee jaar.

In 2014 is slechts beperkt een beroep op deze regeling gedaan. Mogelijke oorzaak hiervan is het feit dat het een relatief nieuwe regeling is. Een andere mogelijkheid is dat scholen zelf voldoende maatregelen treffen voor bij- of steunles. In 2014 is € 7.957 aan deze regeling uitgegeven.

Gevolgen tijdelijk afzien van heffen eigen bijdrage

De regeling huiswerkbegeleiding en bijles kent oorspronkelijk een eigen bijdrage. Van het heffen van een eigen bijdrage is in januari 2014 tijdelijk afgezien. Toegezegd is in de evaluatie van het minimabeleid te kijken wat de effecten van het schrappen van de eigen bijdrage zijn op de toegankelijkheid en het gebruik van de regeling en de samenhangende consequenties ten aanzien van het beschikbare budget. Uit de evaluatie blijkt dat de regeling beperkt wordt aangesproken; het schrappen van de eigen bijdrage heeft niet geleid tot een grote toename van het gebruik van de regeling en daarmee ook niet tot budgetoverschrijdingen. Voor het nieuw op te stellen minimabeleid luidt het advies permanent af te zien van het opleggen van een eigen bijdrage voor de regeling huiswerkbegeleiding en bijles.

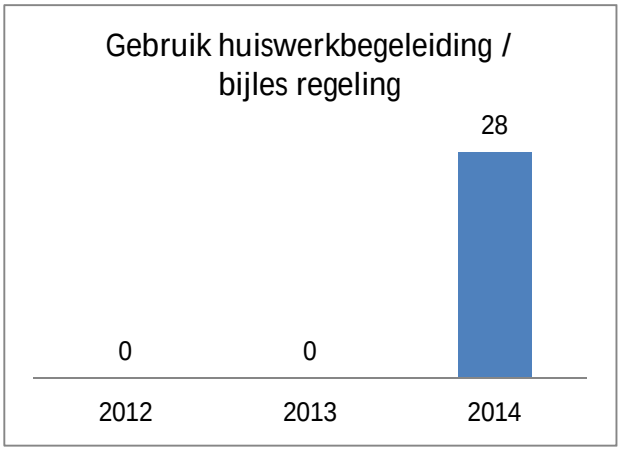

HAARLEMSE STUDIELENING

De Haarlemse studielening uit het studiefonds is in 2013 geïntroduceerd. Deze regeling wordt in de vorm van een lening verstrekt. Hierop kan een beroep worden gedaan voor het volgen van een studie. 90% van de lening moet binnen drie jaar worden terugbetaald. Aflossing wordt gestart binnen drie maanden na het verstrekken van de lening. Er is slechts zeer beperkt beroep op deze regeling gedaan. De verplichte

terugbetaling en de termijn schrikt wellicht mensen af. Het is niet na te gaan of er andere oorzaken spelen zoals het onvoldoende bereiken van de doelgroep voor deze regeling. In 2014 is één keer gebruikt gemaakt van deze regeling. De totale uitgave hiervoor was € 1.134.

Het aanbieden van een studiefonds kan de kansen van jongeren vanaf 18 jaar vergroten op de arbeidsmarkt omdat zij de gelegenheid krijgen zich verder te scholen. Dit heeft een positief effect op de zelfredzaamheid. Het studiefonds is een lening en derhalve geen financieel vangnet.

JEUGDSPORTFONDS/JEUGDCULTUURFONDS (JSF / JCF)

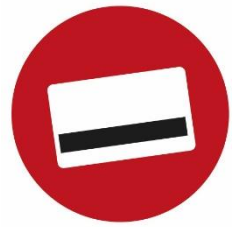

Het Jeugdsportfonds/Jeugdcultuurfonds Haarlem stelt zich ten doel kinderen van financieel minder draagkrachtige ouders de kans te geven om toch te gaan musiceren, toneelspelen, dansen, schilderen of een andere culturele activiteit te kiezen, terwijl thuis hiervoor geen geld is. Het motto van het Jeugdsportfonds/Jeugdcultuurfonds is: Kunst is een vriend die je nooit in de steek laat![4]

Bezitters van de HaarlemPas hebben de mogelijkheid om gebruik te maken van sport- en cultuur voorzieningen. Kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen worden gestimuleerd om deel te nemen aan een sport en/of cultuur activiteit. Veel kinderen maken gebruik van zwemlessen via het Jeugdsportfonds. Voorheen waren er twee regelingen ter ondersteuning van sporten voor de minima doelgroep: het Jeugdsportfonds en de HaarlemPas sportvergoeding. De sportvergoeding is per 1 januari 2013 opgeheven en dat budget is toegevoegd aan de Jeugdsportfonds. De toename die te zien is in het gebruik van deze regelingen in 2013 t.o.v. 2012 wordt daardoor verklaard.

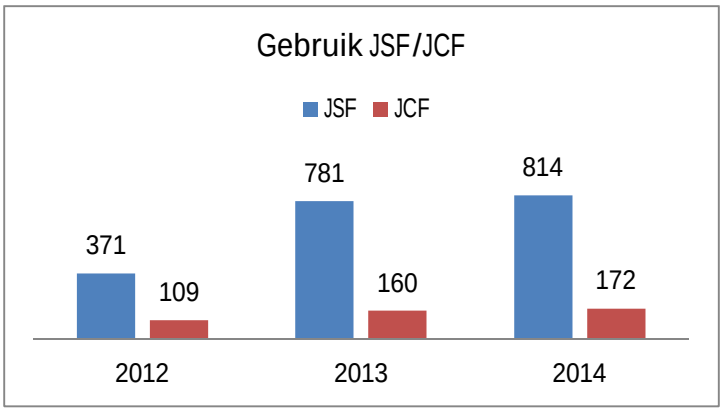

Zowel in het gebruik van het JCF als het JSF is een toename te zien in de afgelopen jaren. Van de 986 kinderen die in 2014 gebruik hebben gemaakt van het JSF/JCF, hebben 708 kinderen via hun gezin beschikking over een HaarlemPas. Zodra andere kinderen zich melden, die ook in aanmerking komen voor het JSF/JCF, maar die geen HaarlemPas hebben in hun gezin, worden ze doorgestuurd naar de gemeente voor een aanvraag. Het gebruik van deze jeugdvoorzieningen is mede door de koppeling aan de HaarlemPas gegroeid.

[4] Jeugdcultuurfonds Haarlem, jaarverslag 2012

FINANCIËLE PARAGRAAF

		2012		2013		2014	
Omschrijving	**Doel**	**Begroting (na berap 3)**	**Uitgaven**	**Begroting (na berap 3)**	**Uitgaven**	**Begroting (na berap 3)**	**Uitgaven**
chronisch zieken	Regeling chronisch zieken en gehandicapten	521.000	477.535	226.000	257.952	260.000	238.764
LDT	Langdurigheidstoeslag	737.000	599.239	680.000	743.288	581.439	582.421
overige diensten	Overige kosten	167.603	166.559	214.638	-9.036	0	-17.312
schoolkostenregeling	Schoolkosten	279.000	315.638	100.000	69.394	286.000	233.632
subsidie	Peuterspeelzalen	115.663	104.696	116.241	91.443	117.287	68.756
	algemeen subsidiebudget	0	0	0	0	535.131	0
	Huisvesting non profit	27.000	28.080	27.135	28.916	0	0
	Kontext	75.071	82.024	75.446	49.941	0	23.314
	PMO	37.000	36.429	37.185	37.000	0	17.586
	Unie van vrijwilligers	185.548	185.210	198.536	191.408	0	204.287
	Urgente noden	35.000	35.000	35.175	35.000	0	67.468
subsidie extren	kosten haarlempas	15.950	6.748	16.000	1.806	5.653	2.430
	JSF / JCF	162.191	161.757	164.031	184.888	0	210.440
	Communicatie minimabeleid	-2.000	2.509	19.635	6.677	19.685	5.308
uitkeringen in geld	BB	2.930.251	2.833.219	2.310.344	1.784.416	1.887.663	2.020.890
	Kinderopvang	0	0	0	0	70.000	0
	Kinderopvang KOA	0	0	0	0	40.000	20.203
	Omgaan met geld	0	0	40.000	0	40.000	27.134
	Opvang groei	0	0	70.000	150.000	43.000	0
	Webshop	0	0	0	0	30.000	0
Totaal		**5.286.277**	**5.034.643**	**4.330.366**	**3.623.093**	**3.915.858**	**3.705.321**